

Posamezne številke:
Navadne Din 1,-
ob nedeljah Din 1-50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. ur
datumom naslednjega dne ter sta
mesечно po pošti D 12-50, za ino
semestvo D 20-50, dostavljen na dom
D 14,- na izkaznice D 12-50
inaceti po dogovoru.

Naročila se pri upravi "TABORA"
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Poslilna plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din 1,-
ob nedeljah Din 1-50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4. I. nad-
stropje. Telefon inbrsk. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4. prtljiš. d. 1. etaž.
Telefon št. 24. - SHS politični kabinet
račun št. 11.982.

Na naročila brez denarja se ne
vzema. - Rokopis se ne vrača.

Leto: IV.

Maribor, sreda 26. septembra 1923.

Številka: 217.

Dežela demagogov.

Bolgarija se ne more politično ustaliti.
— V politiki prevladujejo demagogi. —
Radoslavov. — Grehi inteligence. —
Stambolijskij. — Komunisti. — Zbega-
nost mase. — Kakor v Grčiji.

Maribor, 24. septembra.

Iz Bolgarije prihajajo vesti, da se
vedno bolj širi revolucionaren pokret
združenih zemljodelcev in komunistov.
Čene bo Cankovljeva vlada dovolj mo-
čna, bo njeno življenje dokaj kratko.
Kaj potem? Iz oficijelnih krogov je sli-
šati, da so bolgarski zemljodelci za ko-
munistično diktaturo, in da je za giba-
njem, ki se dviga proti sedanjim vladi,
skrita sovjetska Rusija. Resničnost ta-
kih vesti je težko kontrolirati. Gotovo
je, da ima program zemljodelcev nekaj
skupnih vezi s komunizmom, vendar pa
so razlike tako močne, da bi bila skupna
diktatura zemljodelcev in komunistov
zelo otežkočena. Zemljodelci bi morali
prejalej komuniste potlačiti, ker bi
sicer komunisti potlačili zemljodelce. —
Tako je bilo povsod, kjer sta dva dikti-
rala. Z novo revolucijo bi tedaj Bolga-
rija zabredla v nove boje. Zmaga zem-
ljodelcev bi podaljšala vse slabosti
Stambolijskijevega režima, slabosti, ki
jih ni mogla zakriti niti močna avtorite-
ta voditelja Stambolijskega. Sedaj tako-
zvani režim inteligence strelja ugled-
nejše pristaše zemljedske stranke, po-
obnovitvi zemljedskega režima pa bi
bilo narobe. Kajti oni, ki so vrgli Stam-
bolijskega, bi bili nevarni tudi potem,
če bi Cankov padel. Sicer imajo na Bol-
garskem dovolj pušk, da jih postreljajo
vprašanje pa je, ali se da s puško zatre-
ti njihova ideja. Ustanovitev izrazito
komunistične republike bi silno poslab-
šala bolgarsko stanje. Zemljedelci bi bi-
li vrženi v opozicijo in bi se borili proti
komunistom z isto pravico kot se sedaj
komunisti in zemljedelci bore proti
Cankovu. Ali so take borbe uspešno
brezstvo za ozdravljenje bolgarskih raz-
mer? Zelo dvomimo. Režim, ki hoče ob-
noviti bolgarsko podrtjo na gospodar-
skem in socialnem polju, mora biti vsaj
za doledno dobo stabilen. Imeti mora
jasen program in zanesljivo eksekutivo.
Kao naj ga ustvari?

Če nekoliko globlje preiščemo politi-
čne in socialne razmere v Bolgariji
zadnjih let, vidimo, da je to dežela tipi-
čnih demagogov, ki se ločijo med sabo
po opije posnetih programih (meščan-
ska stranka, komunisti, zemljedelci itd.).
Politični voditelji so bili vsaj dostoj-
dejno in moralno preslabi, da bi se
dvignili nad balkanski nivo in vodili
pozitivno politiko v zapadnem smislu.
Taki politični tipi so sploh značilni za
agrarne dežele med zapadom in vzhod-
dom.

Demagog je tisti politik, ki množicam
ne pove resnice, in ki se jim laska samo
zato, da gredo za njim. Tak demagog je
bil na pr. Radoslavov. Z gnusom čitamo
njegove spomine, ki jih je izdal v nem-
ščini in ki v njih odkrito priznava, da
se je njegova politika ravnala po nem-
ških interesih. Mase pa so bile prever-
jene, da je na bojišču šlo za bolgarsko
stvar, za bolgarski narod. In Radosla-
vov je imel za sabo velik del bolgarske
inteligence v njegovem duhu so vzgo-
jeni »makedonstvujušči«. Mnogo njego-
vih pristašev je tudi sedaj med
sebi sedanjega režima, ki trdi, da
je bolgarska inteligenca popolnoma od-
tujila ljudstvu in ustvarila prepad med
seboj in njim. Bolgarska inteligenca je
med vojno narodu zamolčala resnico, da
je šlo za nemško stvar in da je nemški,
ne bolgarski interes zahteval izdajstvo
Rusije in Srbije. Ta inteligenca pred-

Ponesrečen komunistični puč na Bolgarskem.

Nasprotujoče si vesti. — Odstop

Sofija, 24. sept. Službena bolgarska
brzojavna agentura je izdala sledeče si-
tuacijsko poročilo: V Južni Bolgariji je
komunistično gibanje zatrto in vlada
zopet mir. V severozapadnem delu de-
žele se še nahaja nekoliko komunistič-
nih tolp in sicer v krajih Ferdinand in
Berkovice. Vlada pa je odredila vse po-
trebno, da bo tudi tu vzpostavljen red in
mir. V severni Bolgariji so se komuni-
stični poskusi popolnoma izjalovili. V
okrožju Trnova je vlada zatrla poskus,
da bi se v nekaterih občinah proglašil

Cankova. — Novi notranji minister

sovjetski režim. Pri tem ni bilo človeš-
kih žrtvev.

Sofija, 24. sept. V sled nesoglasij
med strankami vladnega bloka, je Can-
kov podal demisijo. Kralj mu je poveril
sestavo nove vlade in istočasno podpi-
sal ukaz o razpustu parlamenta.

Beograd, 24. sept. Semkaj je pri-
spela vest, da je Todor Aleksandrov,
vodja makedonstvujušči, imenovan za
ministra notranjih zadev. To bi pomenilo
prekinjenje diplomatskih odnošajev
med Jugoslavijo in Bolgarsko.

Kapitulacija Nemčije.

Posvetovanja v Berlinu. — Zastopniki

Berlin, 24. sept. (Izv.) Danes dopol-
dne se je vršila konferenca vlade z za-
stopniki vseh političnih strank v zase-
denem ozemlju. Državni kancelar je ob-
razil finančni položaj države in na-
glasil, da bo prišlo do gospodarske, so-
cijalne in notranjepolitične katastrofe,
če bo to nezdravo razmerje trajalo še
dalje. Država in narod ne moreta več
nositi bremen za vzdrževanje pasivnega
odpora v Poruhrju. Nadalje je državni
kancelar naznanil zastopnikom, da so se
izjalovili vsi dosedanjí poizkusi doseči
sporazum v tem smislu, da bi Francija
in Belgija še pred ukinjenjem pasivnega
odpora izpolnili glavne nemške zahteve,
t. j. povrnitev izgnancev, osvoboditev
ujetnikov in vzpostavitev normalnega
stanja v Poruhrju. Pri vsem tem pa tu-
di ni pričakovati znatnih zunanepolitič-
nih uspehov, če se pasivni odpor še na-
daljuje, kar bi zahtevalo nepremagljive
žrtve. V debati, ki se je razvila po tem
poročilu državnega kancelarja, so vsi
zastopniki razen nemškonaacionalnih so-
glašali v tem, da bi utegnil postati pa-

Poruhrja za ukinjenje odpora.

sivni odpor, ki je bil sicer uspešno orož-
je proti vpadu v Poruhrje, še hujša šiba
za lastne ljudi, ter naj se zato nemudo-
ma ukine. Navzoči zastopniki iz Poruhr-
ja in Porenja so izjavili, da prevzamejo
nalogo dovesti ljudstvo zopet k redne-
mu delu. Ko so vse politične stranke po-
dale svoje izjave, je ugotovil državni
kancelar, da prevzame vso odgovornost
za ukinjenje pasivnega odpora, ki traja
že devet mesecev, nemška vlada ter se je
zahvalil navzočim zastopnikom politič-
nih strank za obljubljeni podporo pri
izvedbi korakov in ukrepov, ki so pod
silo razmer postali potrebni. Popoldne
se je vršil sestanek gospodarskih kro-
gov in strokovnih skupin iz Poruhrja,
katerim je državni kancelar sporočil
sklepe dopoldanske konference. Navzoči
zoper ukinjenje odpora niso ugovarjali.
Navzoči zastopniki raznih skupin so
izrazili svoje želje in nasvete glede iz-
vedbe prehodnih odredb. Povsod prevla-
duje mnenje, da je treba čimprej zapo-
četi z delom, da se reši država pred po-
polnim polomom.

KONEC POGAJANJ MED DR. BENESEM IN BETHLENOM.

Nesporazumljenja odstranjena.

Praga, 25. septembra. Češkoslovaški
dopisni urad poroča iz Ženeve: Pogaja-
nja med češkoslovaškim zunanjim mini-
strom dr. Benešem z ene strani in mad-
žarskim ministrskim predsednikom gro-
fom Bethlenom ter zunanjim ministrom
Daruvaryjem z druge strani, so bila za
sedaj končana. Pri pogajanjih so se mi-
nistri dotaknili vseh spornih vprašanj
gospodarskega in političnega značaja.
Posebno vlogo je seveda igralo vpraša-
nje mednarodnega posojila, ki ga išče
ministrski predsednik grof Bethlen v
inozemstvu. Pogajanja je prevzela po-
miirljiva težnja, odstraniti vsa nespora-
zumljenja in druge težkoče, ki ovirajo
medsebojno zaupanje, težnja, ustvariti
pogoje za finančno in gospodarsko ob-
novo Madžarske, ker bi taka obnova bila
v interesu splošne evropske konsoli-
dacije. O onem delu ženevskih pogajanj,
ki se tiče posojila in ki so se o njem vr-
šila posebna pogajanja med Bethlenom
in Malo antanto, bo naknadno objavlje-
no izčrpno službeno poročilo.

V DOMBROVIŠKEM RUDNIKU SE VEDNO POŽAR.

Praga, 24. septembra. K strašni rud-
niški nesreči v Dombrovi na Poljskem,
kjer se je vnel rudnik in je mnogo de-
lavcev zgorelo, poroča Čsl. dopisni urad
še sledeče: Iz rudnika se še vedno dviga
dim. Slišati se pogoste detonacije, iz če-
sar sklepajo, da požar v notranjosti rud-
nika še ni pogasjen.

Rešen položaj v Anatoliji.

London, 24. septembra. Iz Carigra-
da poročajo, da je položaj v Anatoliji,
zlasti v okolici Alepa, ki spada pod
francosko kontrolo, zelo rešen. Skoraj
95% prebivalstva zahteva, da se ozemlje
tako združi s Turčijo. Na konferenci, ki
se je vršila pod predsedstvom generala
Weyganda, je bilo sklenjeno, da se v slu-
čaju nevarnosti Alepa izprazni. Določ-
na je bila tudi nova obrambna črta.

Odlikovanje delavcev.

Rim, 25. sept. Mussolini je osmim
delavcem tekstilne tovarne »Solbiatese«,
ki službujejo že 50 let pri tem ravnokar
100letnico svojega obstoja obhajajočem
podjetju, podelil z lastnoročnim pismom
red italijanske krone.

Strela udarila v aeroplán.

Bruselj, 24. sept. (Izvirno). Pri
Gordon-Benett-tekmah se je ponesrečil
zrakoplov »III« (Zedinjene države), v
katerem je pri Mistelrode udarila strela.
Krmar in dva pomočnika sta bila ubita.
Francoski zrakoplov »Blanche« in drugi
ameriški zrakoplov sta brez nesreče ori-
stala.

BORZA.

Curih, 25. sept. (Izv.) Sklepni tečaj.
Pariz 34.55, Beograd 6.30, London 25.75,
Berlin 0.000036, Praga 16.80, Milan 25.44,
Newyork 568.50, Dunaj 0.0078 žig. krone
0.00795.

Včerajšnja nevihta (pondeljek) je pre-
trgala telefonsko zvezo z Beogradom,
ki še ni vzpostavljena, zato smo od tam
danes brez vesti.

stavlja zlasti v kulturnem oziru drago-
cen kapital, toda njena politična taktika
je bila in je še danes demagoška. Očisti-
ki jih lahko s polno pravico delamo rus-
ki inteligenci, veljajo tudi bolgarski in-
teligenci, s to razliko, da ruska intelli-
gencia vendarle ni kupčevala z interesi
Rusije kakor bolgarska. Kam je privel-
dla politika take inteligence, vidimo v
današnjem političnem, socialnem in kul-
turnem položaju Bolgarije. Kakšna raz-
lika med delom na pr. češke in bolgar-
ske inteligence!

Stambolijskij je bil takisto izrazit
demagog. Imel je tudi simpatične strasti
in konstruktivne namene, v splošnem pa
njegova politika ni bila pozitivna. On
je preveč povzdigoval maso in ji vpo-
ljal domišljavost in razredno prepoten-
co. Demagoško je iskjučeval iz politične
inteligence, kapital in svobodo. Zna-
čaj njegove politike se je najjasneje
videl ob prevratu, ko je organizirana
manjšina brez večjih bojov vrgla zemlje-
delski režim. Priznati pa je treba, da je
Stambolijskijev režim precej odgovor-
jal dejanskim potrebam bolgarskega na-
roda, ker je bil v ostri opoziciji proti
medvojnemu režimu in je mogel tudi
napram inozemstvu nuditi garancije, da
Bolgarija ne bo še nadalje prevodna
pangermanske ekspanzije na vzhod.

Demagogi par excellence so bolgar-
ski komunisti. Nepozaben ostane duho-
viti trik, ki ga je uporabil Stambolijs-
kij, da je razgalil pravi značaj teh
političnih stremilov, med katerimi sta
tudi več bogatih ljudi. Znano je, da je
Stambolijskij vzakoni zakon, da mora-
jo člani komunistične stranke tako živeti,
kakor oznanjajo v teoriji. Dal jim je
tedaj priliko, da izvrše svoj program
in z lepim vzgledom privlačijo tudi
druge v Lenjinov paradiz. Toda komu-
nisti so se zbiti komunističnega reda in
so začeli bežati. Danes so sicer zemlje-
delski zavezniki, a pri tem gotovo ne
povdarjajo tega, kar je bistvo komuniz-
ma: odprava zasebne lastnine. Tem-
manj, ker so pokazali, da so sami v
strahu za — zasebno lastnino. Ali je
mogoča večja demagogija?

Kaj pa je demagogija? Rastlina za-
jedalka, ki raste tam, kjer so tla naj-
njo. Bolgarija se še vedno ni otresla
vplivov preteklosti, nje kultura je še zma-
rom premalo uravnovežena, da bi mogla
biti odločujoča v življenju mase. V bol-
garski inteligenci se opažajo vse slabos-
tj parvenijev, zato pa kljub svojem
prirodному stiku z ljudstvom ne pome-
ni za ljudski napredek tega in toliko,
kot bi bila lahko pomenila, če bi bilo v
nji več zdravega duha.

Obstoji nevarnost, da bo Bolgarija
zadela usoda Grčije, t. j. da bo torišče
neprestanih notranjih bojov, ki bodo iz-
črpali vse njene pozitivne energije. Ta-
ka Bolgarija ne pomeni ničesar ne zase-
ne za druge. Greh, ki ga je storila intelli-
gencia v prejšnjih letih, zlasti pa v
svojim ogrevanjem za mednarodno po-
litiko Berlina, se sedaj maščuje. Ne,
bolgarsko stališče v svetovni vojni ni
bilo v interesu bolgarskega naroda. —
Mase so danes zbegane in nasedaajo dru-
gim demagogom. V taki atmosferi po-
staja nemogoča vsaka politika, ki se ne
poslužuje demagogije in terorja. Kakšna
pa so posledice, vidimo jasno na prak-
tičnih vzgledih. Tako bolgarski narod
najbrž še dolgo ne bo dal Jugoslovani-
stvu tributa, ki mu ga dolguje. Njego-
va usoda je vredna pomilovanja; dočim
je nam svarilen in poučen vzgled. Kajti
tudi pri nas je mnogo tega, kar bi se
dalo primerjati z bolgarskimi razmera-
mi, dasi je oblika tuintam drugačna.

Španski kralj se vrnil v Madrid.

Madrid, 24. sept. (Izv.) Kralj se je
danes vrnil iz San Sebastiana v Madrid.

Po petnajstih letih.

Močna in krepka je bila volja našega naroda pred petnajstimi leti. Po več ko stoletnem hlapčevskem mrtvilo je bilo našemu narodu nakrat postavljeno naj-silnejše vprašanje, če da za svojo nacionalno svobodo tudi kri in življenje.

In na pogrebu septemberskih žrtev, na največja častnejši manifestaciji slovenskega naroda, ko je bil ves narod ujedinjjen v eni sami misli, vedno navzgor stremeči in pred nobeno žrtvijo se plašeci nacionalni misli, je izjavil naš narod, da je pripravljen odgovoriti tudi na najtežje vprašanje z: da.

V zavesti predstoječe težke borbe je bil podan ta odgovor in zato je bil nad vse učinkovit.

Požrtvovalnost in volja do dela sta objeli ves narod in hipoma so bili zbrani deset in desetisoči za žrtev, mahoma podvojeni dohodki naših obrambnih društev. Ko da bi trenil, so izginili po vsej Sloveniji dvojezični dopisi in pred nezlomljivo voljo notranje preropenega naroda so morali padati vsi ostanki nemščurstva. Taka sila je bila tedaj v nas, da smo se mogli z uspehom lotiti tudi najtežjega boja, onega na gospodarskem polju. Skoraj popolnoma je bilo tedaj uveljavljeno geslo: Svoji k svojim in najmočnejša nemška trdnjava Kranjska hranilnica je bila tik pred padcem.

Toda skoraj smo popustili in — padli, ker nismo ohranili v vsej svoji čistosti nacionalne misli, ki je duša narodnega življenja.

Ja danes stojimo nižje ko leta 1908.

Samo pogledajte okoli sebel! Samo pozinkusite izvesti danes geslo: Svoji k svojim, in hipoma boste videli, kako zelo je padla naša nacionalna zavest. Kje je bilo mogoče, da bi leta 1908 v našem podjetju nastavljen proti visoki plači tajec, naš človek pa celo proti polovični odklonjen. V naših nacionaliziranih podjetjih morete to doživeti na vsakem koraku.

Leta 1908 smo imeli v svojih rokah orožje bojkota — danes smo ga izgubili.

Leta 1908, vsaj v tistih visokih septemberskih dnevih, smo vsi imeli nacionalno misel in za njo žrtvovali — danes se skriva nacionalna misel le še v globinah srca vedno bolj redko sejanih patriotov.

Če temu ni tako, kako je vendar mogoče, da je naša narodna obramba danes slabotnejša ko leta 1908, pa čeprav ima danes neprimerno večje izdatne zahteve, pa čeprav je danes z njo zvezano vprašanje našega obstoja.

Nad čvastošišo zlatih kron smo zbrali leta 1909 samo za našo narodno obrambo, kje je mogoče, da bi danes zbrali samo približno toliko!

In vendar je bil Trst tedaj naša svetla točka in vendar smo tedaj vstajali v

vsem Primorju in vendar se nam ni bilo treba bati izgube Koroške.

Pa pogledajte danes naš položaj! V Trstu in Istri je z ognjem in mečem zatrti naše nacionalno življenje in nekdanje trdnjave naše nacionalne trdnjave ko Postojna, Tolmin, Ajdovščina itd. postajajo italijanske postojanke renegatstva.

Toda ne samo to! Ravno te dni nam je pokazalo reško vprašanje, kako silni boji nas še čakajo in da vzdržimo le, če smo vsak hip pripravljeni odgovoriti na vprašanje iz leta 1908. z: da!

Vsi vemo, da nas usoda in zla volja sosedov tirata v težke in odločilne trenutke, naša volja pa popušča, naša nacionalna misel pa pada.

Ali se zavedate, da drvim v propad, da nas objame katastrofa, če se v zadnji uri ne spametujemo, če nas ne objame zopet ona volja, ona požrtvovalnost, ko leta 1908?

Proslavljamo spomin septemberskih žrtev in povečujemo značje leta 1908.

Toda vsa naša proslava je brez cene, če ne slede besedam za petami tudi dejanja.

Predvsem začetek vseh dejanj, da je vsak Jugoslovan član naše centralne obrambne organizacije, da je vsak Jugoslovan član Jugoslovenske Matice.

Jugoslovenska Matica je največja priprava odločilnih trenutkov.

Jugoslovenska Matica je povečanje vseh žrtev!

Jugoslovenska Matica je stopnjevanje in logično izpopolnilo septemberskih dogodkov. V Jugoslovanski Matici je zapopadena naša dolžnost po petnajstih letih.

Politične vesti.

* **Železničarska pragmatika** je bila 24. tm. v razpravi v zakonodajnem odboru. Posl. Pribičević in dr. Krizman (demokrata) ter Jovanović (zemljoradnik) so ostro napadali načrt zakonika, ki je slabši nego uradniški, ker bodo železničarji po tem zakonu na milost in nemilost prepuščeni strankarski eksploataciji. Zakonodajni odbor je v principu sprejel zakon z 20 glasovi radikalov, Nemcev in Turkov proti 15 glasovom opozicije. — Danes v torek se je pričela specialna razprava.

* **Pašičeve izjave v radikalskem klubu.** V zadnjih dneh se je opazala v radikalskem klubu opasna revolta. Že je bilo skoro pričakovati, da pade radikalska vlada vsled nezadovoljstva v lastnih vrstah. V ponedeljek je zato Pašič dal sklicati klubovo sejo. Pašič je govorilo reškem vprašanju. Dolžil je dr. Trumbića, da je kriv nejasnosti rapalske pogodbe, ki je zakrivila neuspeh v pogajanjih. Mnenja je, da bo razsodišče pri Ligi narodov edini izhod v sporu z Italijo. Govoril je tudi o notranji situ-

ciji ter končno zagrozil z odslopom, če ne bo discipline v stranki. To je splašilo radikalske poslance. Klub je sklenil, takoj vse stranske poslance nujno pozvati v Beograd. Pašič bo v sredo odgovarjal v skupščini na demokrasko interpelacijo o Reki.

* **Trumbićevo zborovanje v Solitu.** Dr. Trumbić, ki je med vojno igral ulogo velikega Jugoslavana, a je obenem zelo nizko cenil nas Slovence in je v glavnem krivec našega takratnega diplomatskega neuspeha napram Italiji, je zadnji čas pričel hoditi po Radičevih stopinjah hrvatskega separatizma. Za nedeljo je sklical v Split zborovanje, ki bi imele proglasiti zahtevo, da se Dalmacija združi s Hrvatsko. Oblast je zborovanje prepovedala. Ljudje so se zbrali pred Trumbićevim stanovanjem, kjer jih je Trumbić z balkona pozval, naj se razidejo in čuvajo »sveto hrvatsko idejo«, ki naj jih ubrani pred »tujo nadvlado«. Resolucije, ki so bile pripravljene za ta zbor, so razun one, ki zahteva združenje Dalmacije s Hrvatsko, tekšne, da bi jih moral podpisati vsak človek in je le škoda, da je Trumbić hotel napraviti iz zborovanja separatistično manifestacijo. Krik po gospodarskem in kulturnem zapostavljanju Dalmacije je polno upravičen in tudi krik proti korupčnosti radikalskega režima in njegovi nesposobnosti v notranji in zunanji politiki.

* **Odstop bolgarskega ministra.** Ker so bolgarske stranke tkzv. demokraskie antante, to so ljudska, napredna, demokraski in radikalnodemokraski ter socijalistična stranka odklonile skupen nastop z narodno liberalno stranko pri bodočih volitvah, je zastopnik te stranke v sedanji vladi, minister pravosodja Smilow odstopil.

* **Ustanovitev slovaške stranke v Avstriji.** »Češke Slovo« poroča z Dunaja, da se med nemškimi Hrvati, dunajskimi Čehi in koroškimi Slovenci vrše pogajanja za ustanovitev enotne slovaške stranke v Avstriji.

* **Neizprosní Poincaré.** Francoski ministriški predsednik Poincaré je v svojem govoru, ki ga je imel v nedeljo pri odkritju vojnega spomenika v Priesterwaldu, med drugim izjavil: Odbor, ki ga je vzdrževala in plačevala nemška vlada, polagoma pojema. Nemška vlada se zaveda, da ga ne bo več mogla dolgo vzdrževati, in da bi ta odpor, četudi bi ga še nekaj časa podpirala, končno vendarle brezuspešno propadel. Odkar mi ukinjamo naredbi, ki so ljudstvu neljube, skuša Nemčija iz tega kovati zase politični kapital. Toda mi stojimo trdno na straži in hočemo reparacijski problem ravno tako hitro urediti, kakor Nemčija in zavezniki. Vendar pa to ne sme iti na naš račun. Prej, ko se to zgodi, morajo biti izpolnjene vse obveze. Mi ne sprejmemo nikakih pogojev!

gora, njegova volja tako močna, kakor so močne in silne naše reke, katerim se umika jez in breg, a srce naj ostane mirno, ponosno, kakor je naše cvetno polje.

Jenko proslavitelj prirode. Ni ga menda pri nas pesnika, ki bi bil tako globoko pogledal v snovanje in nehanje prirode, kateremu bi se bila naravna krasota odkrila v taki svetlobi in jasnosti. Za Jenka v prirodi vse živi in se giblje in se čudovito strinja s čustvi človeka, kateri gleda na naravo s tako dovtetnim srcem kakor naš Simon. Proti Savi, ki teče k južnim bratom, kreni in naroča, naj jih pozdravi. Pogled na razvalino ga spominja ničevosti vsega posvetnega; samotna breza v borovem gozdu je Jenku podoba njega samega, ki sam v tujini hira in kopni po domu. Taki in enaki Jenkovi »Obrazi« izprirode so pravi biseri naše in slovanske književnosti.

Jenka kot pesnika je predobro označil naš starina Jožef Stritar na kratko takole: »Pel je, kar je čutil in doživel. Pel je, kar in kadar mu je velevalo srce. Njegove pesmi so naravne, preproste, jasne, brez okolišev. Pesnik zajema iz večno mladega vrelca čudovite naše narodne pesmi. Srečno zadene pravi narodni glas. Svoj dom ljubi kakor Prešeren in Lermontov, kakor ljubi sin na tujem svojo zapuščeno ubožno mater doma. — Njegovo naziranje je zdravo, reči vidi, kakor so v resnici, z malimi umetniškimi pripomočki veliko doseže, podoben

Našim opevanim izjavam ne more ničesar več pridati in ničesar odvzeti. — Naše stališče je vsakomur jasno in znano.

* **Boljševiška Rusija postaja nemški plen.** Bivši nemški kancelar dr. Wirth se je ravnokar vrnil iz sovjetske Rusije, kjer se je pogajal o gospodarskih koncesijah Nemčiji. Dr. Wirth je izjavil, da je sklenil s sovjetsko vlado pogodbo za eksploatacijo gozdov, ki obsegajo 1 milijon hektarjev. Nemci so se obvezali, da zgradijo novo železniško progno med Petrogradom in Moskvo, ki je bila zaobeta že med vojno, ter da v gozdovih ustanove pilarne in tvornice celuloze in terpentina. Sovjetska vlada bo udeležena na teh podjetjih z izvestnim odstotkom. Za izvršitev svojih načrtov bodo Nemci dobili od sovjetske vlade 7 milijonov zlatih rbljev. Pogodba velja 35 let.

Dnevna kronika.

— **Jugoslovensko novinarsko združenje in novi tiskovni zakon.** Centralna uprava Jugoslovenskega novinarskega združenja je imela dne 21. in 22. tm. sejo, na kateri je razpravljalo o novem tiskovnem zakonu, kakor ga je predložila vlada. Centralna uprava je prišla do zaključka, da bi bil ta zakon za razvoj novinarstva skrajno škodljiv ter bi ogrožal še ono trohico tiskovne svobode, ki jo dovoljuje dosedanji tiskovni zakon. Sprejeta je bila v tem smislu resolucija, ki se po posebni deputaciji preda ministrskemu predsedniku. V resoluciji se tudi zahteva, naj vlada skliče anketo strokovnjakov in zastopnikov novinarjev, ki naj zakonski osnutek podrobno pretresejo, predno se predloži narodni skupščini. Nadalje zahteva centralna uprava, naj se v zakonu ozira tudi na osiguranje novinarjev v slučaju oslabelosti, starosti in bolezni, kakor tudi zakonskim putem uredi razmerje med lastniki listov in novinarji. H koncu se poziva vlada, naj posveti novinarstvu več pažnje in skrbi za izobrazbo narasčaja, po vzoru drugih modernih držav. — Seveda ni upati ali pričakovati, da bi se današnja vlada, ki ji gre samo zato, da ubije nasprotno časopisje ozirala na te upravičene zahteve novinarjev.

— **Združenje ministrstva za agrarno reformo z ministrstvom za poljedelstvo.** Kakor poročajo iz Beograda, se vrši v prihodnjih dneh konferenca strokovnjakov, na kateri se bo razpravljalo o tem, ali ne bi kazalo spojiti ministrstva za agrarno reformo z ministrstvom za poljedelstvo ter o razdelitvi poljedelske stroke na oblasti.

— **»Skrajna predrznost«.** K notedi »Skrajna predrznost« pripominja in popravlja »popotnik« sledeče: Napačno mi je informiral sošolec o tamošnjem grozništvu, ker obstoja med slednjim in so-

slikarju, ki rabi malo barv, a te so izbrane in silovitega učinka.

Jenkova pesem je vesela in razposajena kakor škripančkova budnica v mladostnem jutru. Živahna in bistra, kakor val Save mehka in v sree segajoča, kakor je mehak amevarijin zvon na Sorškem polju, ob čegar glasu zastane kmetička trudna noga in se mu iz srca izvije iskren vzdih k Njemu, ki je gospod naše in zemeljske usode. Šimnova pesem je dehteprijatelj, dobrodošel tovariš v družbi, sem ter tja šaljivec, a tudi zbadljivec, če je treba. Ves je zaljubljen v Sorško polje in na svoji materi visi z globokim spoštovanjem in vdano ljubeznijo. Ko je nastopil službo v Kranju, je vsak prosti trenutek porabil, da je šel doli ob Savi na ljubi dom k dragi materi, katero je večkrat razveselil s tem, kar najboljši ugaja preprosti kmečki ženi — prinesel ji je v dar svilen robec.

V življenju ni našel pesnik mnogo prizanjanja, zgodilo se je celo, da so nekateri duhovniki v Ljubljani povzročili, da se Jenkove pesmi niso mogle natisniti do

Pesnik Simon Jenko.

(Rojen 27. okt. 1835. v Podrečju. — Umrl 18. okt. 1869 v Kranju).

Ob priliki odkritja spominske plošče na hiši, kjer je umrl, govoril Maks Pirnat. (Konec).

Posvetnega blaga pesnik ni zapustil. Ostala pa je po njem bogata duševna dedščina, ostale so njegove nesmrtnne pesmi.

Že v Novem mestu je zapel mladi Jenko svoje prve pesmi. V Ljubljani se je krepko razmahnila njegova pesniška sila in na Dunaju dosegla svoj višek. Pesmi je objavljal v Bleiweisovih »Novicah«, v listu »Vaje«, ki ga je izdajal a tovariši kot osmošolec, in v Janežičevem »Glasniku«. Ko pa se je Stritar pripravil, da zazvoni s svojim »Zvonom«, tedaj Jenka ni bilo več in prijatelj Stritar mu je napisal globoko občuteno pismo, njemu, ki bi ga bil tako rad videl med svojimi sotrudniki. Leta 1865. je zbral Jenko najlepše cvetke s svojege pesniškega vrta in jih poklonil svojim rojakom kot eden najdragocenejših darov, kar jih je kdaj Slovence podaril katerikoli pesnik.

Simon Jenko — pesnik globoke, iskrene ljubezni do deklet, pesnik gorečega domoljubja, pesnik in proslavitelj prirodne krasote!

Ljubezen do dekleta! Sam Vsemogočni, ki vodi našo in sveta usodo, nam jo je zapisal v naša srca. Jenko je ljubil,

kakor ljubi pošten slovenski fant. Sreče in blaženstva mu prekipeva mlado sree, ko čuje iz ust ljubice, da ga tudi ona ljubi. Zemeljski raj uživa ob njeni strani. A kaka žalost in bridkost mu prevzame dušo in srce, ko mora dati ljubici slovo in odriniti v tuj svet. In tam v daljini hrepeneče prosi oblak pod nebom in ptico v višavi, naj ploveta in hitita do dragega dekleta in ga pozdravita. In ko vidi, da je združitve z ljubico nemogoča, se osokoli in ojuanači v svoji bridkosti ter se možato odpoje brezuspešni ljubezni in obenem želi, naj bo deklica srečna z drugim. Tako je ljubil, tako je pel sladko svojo pesem o ljubici naš Šimena.

Jenko — pesnik gorečega, globokega domoljubja. Pesnik iskreno želi, da bi našel grob našega kralja Sama, pa da bi pokleknil na to sveto gomilo in se ondi navzel tiste domovinske ljubezni, kakor jo je nosil v sruca ta veliki kralj. Ob Jadranskem morju najdemo pesnika, ki premišlja, kako je naš rod preje vozil svoj hrastov brod po morju, ki je danes deloma naše. In zopet se zamisli pesnik v našo žalostno preteklost, ki ni skoro drugega, kakor povest o tem, kako rod za rodom gine. V svojem proslulem »Naprej«, ki je danes naša narodna himna, pozivlja rojake v boj s puško in mečem, v boj za naše narodne pravice, ako si jih z mirnim potom ne moremo priboriti. V pesmi »Naše gore« kakor apostol kliče svojemu narodu, naj bo njegova sila taka, kakor je sklad naših

Mariborske vesti.

Maribor, 25. septembra 1923.

m Osebnia vest. Ostavko na državno službo je podal gosp. Hrašovec Alojzij, oficij. pravosodne uprave, ki je bil dodeljen tukajšnjemu okrožnemu sodišču.

m V spomin dr. Serneca je poslal sokolskemu društvu v Mariboru br. dr. Gvidon Sernece, starosta OSZ v Celju znesek 250 Din., za kar se odbor iskreno zahvaljuje.

m Meso po 15 Din. — seveda ne v Mariboru, ampak v Celju. Kakor poročamo na drugem mestu, dobavlja za celjsko garnizijo meso tvrdka Marković, ki daje tudi mestni občini oziroma koncesionaranemu mesarju meso po taki ceni, da ga lahko z vsemi režijami vred prodaja na trgu po 15 Din. Tvrdka Marković je svoj čas tudi mariborski občini stavila slično ponudbo ter zahtevala za to samo nekatere ugodnosti v mestni klavnici, kakor jih uživa tudi druge tvrdke. Seveda je klerikalno-socialistična večina na »uradno« poročilo ravnatelja klavnice to ponudbo odbila. Zveza medravnateljem klavnice in klerikalci, ki so zaščitniki mariborskih mesarjev, so znae. Zato pa tudi stanje na našem trgu meso 25 Din. in še več, v Celju pa 15 Din. Pri vsem tem pa trde klerikalci, da so zaščitniki revnih slojev!

m Javnosti v pojasnilo. Po mestu se širijo o smrti dr. Vlad. Serneca razne neumestne govore in ponesrečeni operaciji itd. Da napravimo konec tem in enakim govoricam, konstatiramo, da je pokazala obdukcija, da je ležala kal srčne slabosti že dolgo časa v pokojniku in da je sree odpovedalo v trenutku, ko so bile komplikacije operativnega vposega pravzaprav že prebite.

m Izjava. Na ostudni napad v zadnji »Volksstimme« sporočam gg., da bodo imeli priliko za svoje natolcevanje pri sodnji nastopiti dokaz resnice. Poštena javnost itak ve, da sem kot zaveden Slovenec že od nekdašnj trn v peti vseni internacionalcem in drugim »socialistom« okrog »Volksstimme«. — J. Baithauser, železničar.

m Društvo »Jadrani«. Nocoj (v torek) se vrši važna seja ob 20. uri. Radi važnosti prosim, da se je vsi odborniki, namestniki in pregledovalci računov sigurno udeležijo. Predsednik.

m Za Jugoslovensko Matice je nabralo pisarniško ravnateljstvo okrožnega sodišča v Mariboru v vstopnicah pri III. rednem zasedanju porotniških obravnay znesek po Din. 225.25, pri II. zasedanju pa je bilo nabranih tudi Din. 317.25. Odbor J. M. izreka tem potom ravnateljstvu okrož. sodišča za dokaz naklonjenosti najiskrenejšo zahvalo!

m Pošamezni pouk iz strojepisja, stenografije (Reform-sistem in Gabelberger), trg. dopisja, knjigovodstva (enostavno, amerik. in dvostavno), in trg. in bančnega računstva. Kovač, Maribor, Krekova ulica 6.

m Kavarna mestni park. Dnevno zvečer pri vsakem vremenu svira na glasovirju znani češki pianist Franjo Chalupa.

m Ubegli kaznjenci. Iz sodnijskih zaporov okrožnega sodišča v Mariboru so v minoli noči pobegnili štirje kaznjenci, med temi dva, ki sta bila šele v minulim tednu pred poroto obsojena in sicer Kristovič radi vloma v Spodnještajersko posojilnico na 2 leti in Anton Šlamberger radi tatvine pri »Orientu« na 10 mesecev težke ječe. Z njima sta pobegnila tudi Ivan Kuhar, ki bi moral odsedeti samo še 13 dni in Ivan Besenjak, ki »dolguje« še 1 mesec. Kristovič je bil kot ključavničar zaposlen v delavnici. Tam si je pribavil orodje in ga vtihotopil v celico. Prepilil je omrežje na oknu, odprl s vetrihom, ki si ga je sam napravil, vrata ter iz hodnika vdrl v sobo za zagovornika, od koder so potem vsi štirje popihali na prosto.

Sokolstvo.

m Sokolsko društvo v Medvodah znanja, da je ministristvo poljeprivrede i vode na prošnjo prelozilo tombolo od 14. avgusta na dan 29. decembra 1923. — Toliko v blag. vednost vsem, ki imajo srečke efektne loterije za zgradbo Sokolskega doma v Medvodah.

— Kongres češkoslovaških legionarjev se vrši od 27. do 30. sept. v Bratislavi. Udeležijo se ga deputacije jugoslovenskih dobrovoljcev in rumunskih legionarjev.

— Iz stradajoče Nemčije. V Dresdenu so se te dni vršile velike protidraginjske demonstracije. Demonstranti so začeli na trgu pleniti in je morala policija ukreniti najstrožje mere, da je preprečila nadaljnje plenjenje. — Zanimivo in značilno vest prinaša »Berliner Tageblatt« iz Plauna. Brezposelni stradajo tako hudo, da so sklenili poseči po najskrajnejšem sredstvu: oborožili so se s palicami in vzeli motike ter šli na deželo. Tu so začeli kopati krompir in ga nositi domov, ne meneč se za proteste prestrašenih posestnikov. Ponekod so se oborožili tudi s puškami.

— Odkrita vojaška zarota v Bukarešti. Preko Pariza prihajajo poročila o odkritju vojaške zarote v Bukarešti, ki so jo zasnovali nekateri generali in višji častniki. Zarota je imela nacionalistični in protižidovski značaj. Nameravali so izvesti državni udar in uvesti vojaško diktaturo. Par ur pred nameranim udarom je bilo aretiranih 25 zarotnikov, med njimi 8 generalov. Udar so nameravali izvesti za časa židovskih praznikov.

— Poljski monarhisti so glasom poročil lista »Goniec krakowski« pridno na delu in nameravajo po vzoru avstrijskih, osnovati svojo lastno organizacijo. Akeijo vodijo poljski aristokratje, ki se boje, da bi se izvedla agrarna reforma. Poljski tisk odločno nastopa proti nameram teh reakcionarjev, povdarjajoč, da za konsolidacijo države ni potreben monarhizem, temveč da leži bodočnost Poljske v demokraciji.

— Ustavljen opozicijski list na Poljskem. Poljska vlada je ustavila v Varšavi izhajajoči list »Głos opozicije«, glasilo pristahev Pilsudskega. »Głos« je bil tednik tajne vojaške organizacije, ter je ostro kritiziral delovanje današnje vlade. Odgovorni urednik je stal neprestano pred sodiščem, da se je zagovarjal. Zadnji čas so mu pretili z zapornom, če ne položi takoj 25 milijonov mark kavicije. Ta odlok je izzval v opozicijskih krogih veliko ogorčenje. Te dni pa je vlada list kratkoma ustavila in prepovedala do nadaljnjega izhajanje.

— Istra brez narodnega duhovništva. Te dni je izšla naredba italijanske vlade, da morajo vsi duhovniki, ki nimajo italijanskega državljanstva, zapustiti italijansko ozemlje. Radi tega se mora nemudoma izseliti nad 40 duhovnikov, — vsi slovenske in hrvatske narodnosti, katerim italijanske oblasti niso hotele priznati italijanskega državljanstva. — Tako bo ostala Istra popolnoma brez domačega duhovništva in bo izročena italijanskemu v poitalijančevanje. Tako skrbi Vatikan za Slovence in Hrvate v Istri.

— Smrt starega ruskega revolucionarja. V Londonu je umrl pred par dnevi eden najstarejših ruskih revolucionarjev, Adon Neduljevič v starosti 80 let. Celo življenje je posvetil borbi proti carističnemu režimu v Rusiji. Zadnje dni svojega življenja pa je moral prebiti v tujini kot emigrant, ker je z enakom odločnostjo, kakor proti carističnemu, nastopil tudi proti boljševističnemu režimu.

— Umetniška kolonija Zveze narodov. V peti komisiji Zveze narodov je sporočil švicarski delegat, da namerava Zveza narodov v svrhu mednarodnega sodelovanja intelektualcev osnovati na otoku Capri umetniški dom za učenjake, umetnike in književnike vseh narodov in držav.

Dopisi.

Slov. Bistrica. Tukajšnje Sokolsko društvo je imelo za pokojnim drjem. Vladimirjem Sernecom žalno sejo, pri kateri se je brat starosta dr. pl. Kniewald v svojem govoru spominjal zaslug pokojnega brata za Sokolstvo in naš narodni življenj, posebno tu na meji. — Dne 29. tm. ob 8. uri zvečer in 30. tm. ob 3. uri pop. priredi tukajšnja Čitalnica v gledališki dvorani hotela »Beograd« predstavo »Divji lovec«. V nedeljo 30. tm. so cene prostorom polovične. Vabimo posebno kmečko ljudstvo, da si pogleda predstavo, ki mu bo nudila mnogo lepega užitka.

Celju dobavo mesa za celjsko garnizijo, je bilo slišati mnogo nevolje v naših domačih mesarskih krogih, ki pa se kljub dane možnosti in opozoritvam iz merodajne strani niso mogli in niso hoteli odločiti za nakup in dobavo živine od tam, ki omogoča toliko nižje prodajne cene mesa. Naval prebivalstva na stojnico cenega mesa je bil vse te dni naravnost ogromen, in tako smo doživeli boj in konkurenco, ki jo oznanjajo celjskemu prebivalstvu že omenjeni lepaki. Vesel pojav, in le želiti je, da bi ga ne vzela prva jesenska slana. V tem pogledu lahko mnogo stori zrelost, vztrajnost in disciplina konsumentskih krogov.

— Smrt slovenskega častnika v Skoplju. Dne 16. sept. je nenadoma umrl na tifusu v skopljski vojaški bolnici peš. kapetan 2. kl. gospod Fedor Ravbar, komandir v 45. peš. polku. Bil je eden izmed prvoboriteljev za našo državo. L. 1915 je prešel z svojim vodom v Rusijo, stopil v jugoslovenski dobrovoljski korpus in se bojeval v Dobrudži in na solunskem frontu. Rodom Krašovec, iz poitalijanih zasedenega ozemlja, mu ni bila sreča mila da bi doživel ono, o čemu je vedno sanjal na bojnem polju, rešeno in svobodno rodno mu zemljo. Zapušča nepreskrbljeno soprogo Ruskinjo, štariše in pa štiri brate. Bil je izvrsten častnik, dober in iskren tovariš ter med častniki in moštvom jako priljubljen. Počiva na Skopeljskem pokopališču. — Blag mu spomin!

— Proslava 50-letnice varaždinskega gledališča je radi tehničnih težkoč odgodela na oktober.

— Feministična alijanca kraljevine SHS. Minulo nedeljo se je vršila v Ljubljani ustanovna skupščina feministične alijance kraljevine SHS. F. A. zahteva v svojem programu enakopravnost žene z moškimi v vsem javnem življenju, priznanje poklica žene kot matere in gospodinje kot produktiven poklic, splošno zavarovanje mater, enako plačo za enako delo, ter zaščito dece in mladine s sodelovanjem privatnih organizacij. F. A. je torej izredne važnosti ne le za žensko gibanje v naši državi, temveč tudi za konsolidacijo našega razdrapanega javnega življenja. Na prvi, ustanovni skupščini so se zbrale najodločnejše delavke ženskega gibanja iz cele naše države, brez razlike na svetovna naziranja. Zlasti številno je bil zastopan Beograd. Zborovalke je pozdravila gospa Franja Tavčarjeva in predlagala za predsednico odlično beograjsko feministiko go. Leposavo Petković, ki je predlagala go. Tavčarjevo za častno predsednico, kar je bilo soglasno sprejeto. Za podpredsednico je bila izvoljena ga. Bedeković iz Zagreba. Po temeljiti debati so bila predlagana pravila F. A. z malimi izjemami sprejeta. Gospa Atanatković iz Beograda je podala nato še temeljit referat o feminističnem gibanju v naši državi. Zvečer se je vršila v »Zvezdic« čajanka, na kateri je bilo izmenjanih več pristranih pozdravov.

— Sovjetska darila Japoncem. Iz Vladivostoka poročajo, da so japonske oblasti pozvale rusko ladjo »Lenjin«, ki je pripeljala živež za potresne ponesrečence v Jokohamo, naj takoj zapusti pristanišče, ker je imela na krovu komunistično literaturo. V posebni noti na sovjetsko vlado odklanja japonska vlada tudi sovjetske oddelke sanitete, ker so po večini boljševiški agitatorji.

— Pomladiti sta se dala. Iz Pariza poročajo, da je dal po načinu dr. Veronova na sebi izvršiti operacijo na interstirijalnih žlezah znani belgijski pesnik Maurice Maeterlink. Operacija je uspela in pesnik je od takrat vesel in mladeniško razpoložen. Tudi se je dal na enak način operirati slavni Francoz, bivši min. preds. Clemenceau, ki je po operaciji istotako duševno in telesno pomlajen. Kirurgi pa na drugi strani trde, da ljudje, ki se dajo »pomladiti«, žive največ dve leti po operaciji, da se torej prodajo kakor Faust dušo, ko se je dal od Mefista pomladiti.

— Samomor turškega princa. V Berlinu je te dni izvršil samomor princ Abdul Ahim, sin bivšega sultana Abdul Hamida. Bajje je storil čin v napadu melanholije.

— Veliko zrakoplovno luko v Rusiji. zgradi v Rostovu nemško aviatično društvo »Junkers«, ki je dobilo od sovjetske vlade koncesijo.

solcem neka stara osebnia mrznja. — Stražmojster je vrl narodnjak, ki je že za časa Avstrije mnogo prestal in trpel radi svoje narodne zavednosti. Tudi drugi gospodje na postaji so vsikdar vedeli in znali braniti in ščititi narodno zavedne ljudi. — Toliko v vednost bralcem omenjene notice. — Popotnik.

— Volitev v zdravniško zbornico za Slovenijo. V pondeljek, dne 24. tm. so se vršile ožje volitve v zdravniško zbornico. Oddanih je bilo 242 glasov. Od teh je dobil kot odbornik dr. Benjamin Ipavc (Maribor) 172 glasov, kot namestnik dr. Viktor Kac, Maribor 167 glasov. Nemška kandidata dr. Karl Ipavc (56) in dr. V. Drasch (62) sta ostala v manjšini. S tem so volitve v zdravniško zbornico končane.

— Sprejem v orožniško službo. Komanda mariborske čete V. žandarmerijske brigade sporoča, da je za popolnitev žandarmerije potrebno večje število žandarmerijskih službo, naj se javijo najbližji žandarmerijski stanici, ali pa policijski oblasti. Natančni pogoji za sprejem v žandarmerijo so razvidni tudi iz »Razglasja« na občinski deski v Mariboru.

— Nove meteorološke postaje se s pomočjo reparacijskega materiala iz Nemčije ustanove v Subotici, Somboru in Veliki Kikindi.

— Razširjenje dečjega Sanatorija v Lokrumu. Ministrstvo za narodno zdravje je dovolilo večji kredit za razširjenje dečjega sanatorija v Lokrumu. Prihodnje leto bo sanatorij lahko sprejel 300 otrok.

— V 45 vrstah se izdelujejo testenine »Pekatek«. Nekaterim ugajajo debeli, drugim drobni makaroni, tem vrvice, omni polži itd. vse pa so tečne, redilne in tako okusne, da jih vsepovsod hvalijo.

— Pozor pri najemanju hlapcev! Kakor smo že poročali, je v nedeljo 16. tm. dal zapeljati posestnik Franc Rečnik p. d. Kraj iz Razvanja v Maribor neko sorodnico. Od tega časa o »hlapcu«, ki je bil v službi še-le štirinajst dni, o kojnu (sivec) in o paruču še vedno ni duha ne sluha. — Ta slučaj naj bo v svarilo vsem, ki sprejemajo službenih, delavce ali viničarje brez službenih, od občin verodostojno potrjenih knjižic.

— Cene mesa v Celju so padle zadnji teden na 15 Din. O tem pripoveduje celiška »Nova Doba« sledečo zanimivo historijo: »V sporazumu z radniško nabavniško zadrugo Samopomoč in organizacijo javnih nameščencev je mestni magistrat v Celju in okrajno glavarstvo podelilo koncesijo za sekanje mesa mesarju Weberju na Glavnem trgu, kojemu dobavlja živino iz Srbije izvozna tvrdka veletrgovina z živino Dimitrij Marković iz Beograda, ki v velikih množinah dovaža živino iz južnih delov naše države ter zalaga z mesom velik del vojaških garnizij in tudi garnizijo v Celju. Ko je imenovana tvrdka dobila v

ma ampak da so v nemškem Gradcu ugledale beli dan. Le malo je bilo takih, ki so že tedaj spoznali pravo vrednost in ceno njegovih nesmrtnih pesmi. A kmalu po smrti je zaslovel med rojaki, kot eden naših najnežnejših in najgloblji pesnikov in prišli so nešteti skladatelji, ki so si za podlago svojih skladb vzeli sladko, mehko Jenkovo besedo. — Tudi slikarjem je dal pobudo in snov za njih dela. Tako uživa danes pesnik med svojim narodom tisti ugled, ki ga je obilno zaslužil, a ne dosegel, ko je bil še živ.

In danes se je zbrala vna slovenska družina, da počasti in s spominsko ploščo ovekoveči ono hišo, kjer je dogorela sveča Jenkovega življenja, ko ni bil niti štirintrideset let star. Prišli ste semkaj Jenkovi ožji rojaki s Sorškega polja, stal se je tu ves zavedni Kranj, prispeli so ljubi prijatelji in gostje z naše ponošne Gorenjske, potrudili se je semkaj tudi z bližnjega Visokega častiti starina, upokojeni profesor Tomo Zupan, edini še živeči Jenkov prijatelj in pobratim, starček štirinosemdesetih let. Naj pade zavesa s ploščo! A tudi z naših src da zakraljuje v naših dušah naš Simon, ta veliki propovednik pravega slovenskega, gorečega domoljubja in veselja do božje narave. Večen bodi med nami Jenkov spomin! Živeci njegovi častitelji, živeci njegovi posnemovalci!

Kultura in umetnost

x Tomo Jedrinić: Druga srpska ali hrvatska čitanka za slovenske šole. Izdala in založila Učiteljska tiskarna. — Knjiga je prikladna za višje razrede osnovnih šol, za meščanske šole in za nižjo srednjo šolo. Odobrena je od šolske oblasti.

x Srbska ali hrvatska čitanka za slovenske šole, ki jo je priredil Tomo Jedrinić, je drugi del »Srbske ali hrvatske čitanke za slovenske šole«, ki jih izdaja Učiteljska tiskarna v treh delih. Knjiga je prav spretno sestavljena in so v njej zastopani tako cirilski kakor latinski sestavki. Ob koncu je pridejan srbsko-slovenski Rečnik. Berlica s pravdobro izbrano ter so zastopani z njimi v čitanki številni pisatelji, tako: Zmaj Jovan, Ivanović, Petar Preradović, Davorin Trstenjak, Avgust Senoa itd., itd. Ker je knjiga poleg za osnovne šole, prikladna tudi za meščanske in nižje srednje šole, smo prepričani, da se jo bo uvedlo tudi tam, ko se spozna njeno vsestranost.

Sport.

: Kolesarski klub »Perun« vabi člane veseličnega odseka k sebi, ki se vrši v sredo, dne 26. septembra ob 20. uri zvečer v klubovi sobi v Narodnem domu. — Polnoštevilna udeležba dolžnost.

POLNP. Pri prvenstveni tekmi »Svoboda« : »Ptuj« ni bilo sodnika, ker se ta samovoljno ni odzval imenovanju. — Za vse predpriprave k velikemu lahkoatletičnemu dnevu 14. oktobra se je izbrala posebna komisija iz gg. Iglar, Lenassi, Glazer in Mutschig. Vsi lahkoatleti ki uporabljajo prostor, neglede na pripadnost klubovo, se imajo brezpogojno ukrepi navedenih gg. podvreči.

: SV. »Rapid« : SK »Svoboda«. Nedeljska prvenstvena tekma pripada zopet k vrsti sportnih prireditvev, ki zapuščajo samo neugoden utis. »Rapid« nastopa 12 minut prepozno. SK Svoboda celo celih 25 minut. Za tekmo se tudi ni prikrbeto najprimitivnejše časopisne objave, tako da se je odigrala bolj pred »intimno« publiko. Sodnik si mora sam loviti po prostoru službene obveze, sam stranskega sodnika davati in to vse gotovo v svrhu propagande sporta. Tudi reditelji, ki jih namreč sploh ni bilo, so pripomogli k celotnemu uspehu dneva svoje. — Igrališče se je zopet izkazalo kot premalo, ker so branilci »Rapida« večkrat z dolgimi streli ogrožali nasprotni goal — četudi so vrata bila še preblizu. Igra, katero sta predveli moštvila, se je odlikovala po fairnessu, medtem ko je zelo visoka igra obeh nasprot-

nikov celoten utis kvarila. »Rapid« se je povzpela do odločnosti še le v drugem polčasu, medtem ko je »Svoboda« odlikovala vstrajna požrtvovalnost. Rezultat 7 : 1 za »Rapid« (polčas 1 : 1).

: Nedeljske nogometne tekme v Zagrebu: Gradjanski : Tipografija 14:1; Hermes (Ljubljana) : Grafika (Zagreb) 3 : 1; Makabi—Sava 5:0; Derby—Zagreb 9:1; Zmaj—Amateur 2:2; Uskok—Atena 4:0; Gradjanski—Penkala 9:0. Druge: Hašk—Bačka v Subotici 2:0, Sašk—Jugoslavija v Sarajevu 4:3. Sašk (Sarajevski kad. šport klub) prihaja s to zmago v finale z zagrebkim Gradjanskim za državno prvenstvo. Match bo prihodnje nedeljo v Zagrebu. — Hašk—Viktorija (Križevci) v Križevcih 3:3.

: Avtomobilska dirka v Beogradu se je vršila v nedeljo. Sodelovali so avtomobili normalnega tipa iz cele države v dveh kategorijah. V prvi kategoriji je zmagal avtomobil tipa AG iz Berlina, v drugi avto tipa Mercedes za Nokovića. V skupini avtomobilov športskega tipa je bil zmagalec Austro-Daimler, last Vlad. Novaka iz Zagreba. V dirki avtomobilov dirkalskega tipa je bil prvi avto marke Alfa Romeo, last Radovana Sevatina.

Turistika in sport.

: Slovensko planinsko društvo naznaja svojim članom, da se zatvori dne 27. sept. t. l. Aljažev dom v Vratih.

Objave.

§ Instrukcije za višjo in nižjo gimnazijo daje reven osmošolec. Naslov pove iz prijaznosti uprava »Taborac«.

§ Glasbena Matica v Mariboru. Orkestralni odsek vabi vse člane in godbenike, ki želijo sodelovati v orkestru, da pridejo na sestanek dne 26. tm. ob 19.30 uri v prostorih Glasbene Matice.

§ Tombola Udruženja invalidov se vrši dne 7. oktobra t. l. ob 14. uri na Glavnem trgu. Cenjeno občinstvo se naproša, da prispeva k tej tomboli z dobrotki, katere sprejema tajnica ga. Maček, Aleksandrova c. 9 (tobakarna) ter z nakupom srečk; ker je čisti dobiček namenjen fondu za podporo revnih invalidov, navezanim na direktno malenkostne državne prispevke, upa odbor, da se bo cenjeno občinstvo izkazalo radodarno ter pomoglo do najlepšega uspeha.

§ Cercle français. Odbor francoskega krožka v Mariboru, vabi vse, ki se zanimajo za francoski jezik in francosko slovnost, da vstopijo kot člani v to društvo. Društvo ima čitalnico v poslopju

drž. gimnazije, v pritličju na levo, čitalnica je odprta ob ponedeljkih, sredah in petkih od 17. do 19. ure. V čitalnici so članom na razpolago dnevniški: Le Temps, Le Journal des Débats, Le Journal, Excelsior; tednik: L'Opinion; revije: La Revue des deux Mondes, La Revue de Paris, Mercure de France, Le Correspondant, L'Illustration, Femina, Lectures pour Tous, Je sais Tout; umetniške revije: La Gazette des Beaux-Arts, L'Art et les Artistes, Art et Décoration in nad petsto modernih francoskih knjig ki si jih člani lahko izposojajo na dom. Vsako prvo in tretjo soboto v mesecu bo prirejalo društvo prijateljske zabavne sestanke v svoji čitalnici. Prijave članov se sprejemajo v čitalnici ob ponedeljkih, sredah in petkih od 17. do 19. ure. Članarina je 12 Din. za celo leto; novi člani plačajo enkratno vpisnino 6 Din. Z 2. oktobrom otvarja krožek zopet svoje francoske kurze, in sicer začetniški, nadaljevalni in konverzacijski kurz. Če se oglasi zadostno število udeležencev, se otvori tudi francoski otroški vrtec za otroke do 10 let. Odbor priporoča te kurze posebno tudi za učence, ki jim dela francoščina v šoli težava ali pa ki se hočejo izpopolniti v rabi tega jezika. — Pouk v teh kurzih se bo vršil na moškem učiteljskem, II. nadstropje, ob torkih in petkih od 18. do 19. ure. Vpisuje se v te kurze ob ponedeljkih, sredah in petkih v društveni čitalnici, od 2. oktobra naprej pa tudi v kurzih samih. Šolnina za vsaki kurz je 20 Din. — Odbor.

§ Mestni kino. »Pot na Santa Fe« krasna drama v 5 činih se predvaja v torek, sredo in četrtek.

Gospodarstvo.

g Prevažanje jeseenskega blaga. Po obvestilu direkcije državnih železnic v Zagrebu se bo v najkrajšem času pričelo s prevažanjem sezonskih pošiljatev, ki se ima izvršiti po sledečem redu: 1. nujne vojaške in železniške režijske pošiljatev (režijski premog in prazni vagoni); 2. pošiljatev živega blaga (živino in svežega sadja); 3. suhe češnje in pekmez; 4. sladkorna repa; 5. drugo kvarljivo blago; 6. prehranjevalni predmeti (žito, koruza itd.); 7. premog; 8. gradbeni material, vojaške in režijske pošiljatev; 9. drva itd. Trgovska zbornica opozarja vse interesirane industrijske in trgovske kroge na ta razpored prevoza transportov. Ivoz svežega sadja, suhih češpelj in pekmeza se ima po obvestilu železniške direkcije zaključiti s 1. dec. t. l.

g Začetek trgatve v severni Dalmaciji. Na Pagu, Rabu in zadrarskih otokih je

že minuli teden pričela trgatve, ki ni bogve kako bogata, vendar pa je mošt zelo dober. Plačuje se po 250 do 300 Din. hL, toda povpraševanje je zelo nezadovoljivo. V šibeniški okolici je pričela trgatve te dni. Računa se, da se bo pridelalo v tem okraju krog 130 tisoč hL. V vinogradskih krogih vlada veliko vzemirjenje radi slabe vinske kupčije, ki stoji v znamenju splošne gospodarske stagnacije.

Zanimivosti.

Najstarejše meso na svetu.

Med raznimi stvarmi, ki so jih doslej spravili na dan iz nedavno odkrite grobnice faraona Tutankamena, se nahaja tudi 3.000 let staro meso. To je brezdvomno najstarejše meso na celim svetu. Meso je bilo konzervirano ter se je nahajalo v posodah, ki so podobne velikim velikonočnim jajcem. Vsega skupaj so našli 40 posod z mesom. Meso je bilo jako dobro ohranjeno, četudi brkone ni posebno užito. Izkopaleci so se sedaj premagali izkušnje, da bi pokusili to pečenko, ki so jo dali podanik svojemu vladarju na dolgo potovanje. Našli so tudi štiri dragocene svečenice, od katerih je eden imel še jako dobro ohranjeno svečo. Pred vhodom v grobnico so postavili močna jeklena vrata, ter jih opremili z najmodernejšo kličavnicco, tako da so zakladi in Tutankamen varni pred nezaheljenimi nočnimi obiskovalci.

Točajke v naraščanju.

V današnjem času, ko so revolucije na dnevnem redu, se ni treba čuditi, če je neki glasoviti londonski restavrateur uvedel hlače za točajke in strežnice. Londonski listi trdijo, da se je uvedla ta reforma predvsem radi tehničnih razlogov. A kajpada so se ozirali s posebno brigo tudi na estetsko stran. Dejstvo, da so točajke novo uniformo sprejele, dokazuje, da so hlače tako izvrstno izdelane, da niso na škodo lepote ženskega telesa. Krila so bila v dobro obiskanih lokalih večkrat vrlo nerodna, ker se krilo prav lahko zatakne za kakoga gosta, zato je ta napredni gostilničar sklenil, da obleče natakariče tako, da ne bo mogče kaj takega. In v resnici so nova hlače tako ozke in v bednih zaloz, da v kakem zatikanju sploh ne more biti govora. In sedaj je zadovoljen gostilničar, ker mu uslužbenke hitreje hodijo, a za dovoljne so tudi mlade, brhke točajke, ker kakor so opazite, imajo sešaj to soštev s svojimi polnimi, bujno zakroženimi udi še večjo privlačno moč.

Mala oznanila.

Učenec se sprejme pri trdku I. Baloh, Maribor, Grajski trg 2. 2056 10-4

Gospodična, ki ima lepi rekopis in ki obvlada slovenski in nemški jezik v govoru in pisavi (stenografijo in stenotipijo), se trajo namesti. Ponudbe naj se pošljejo na upravo lista pod šifro »Zanesljivost«. 2085 2-1

Profesor poučuje slovenščino, francoščino, nemščino, slovensko in nemško stenografijo. Razlagova ulica št. 15, pritličje. 2087 2-1

Radi družinskih razmer se odda dvonadstropna hiša z trgovskim lokalom, dve kleti, na zelo prometnem kraju. Stanovanje in lokal takoj na razpolago. Naslov pove uprava »Tabora«. 2086

Gospodična k otrokom, ki ima ljubezen do njih ter je v vzgoji in oskrbi otrok vešč, se išče za takoj oziroma s 1. oktobrom. Ponudbe na gospo Slavko Laus, Belovar. 2088 2-1

Šivilja za perilo gre na dom ali prevzame perilo v šivanje. Slovenska ulica 24/I, vrata 1. 2089

Görke, najboljša koleca za gospode in dame, vseh vrst posameznih delov, pomožni motorji, priležnostni nakup. Sigurnim kupcem se da na obroke. Stara koleca se posejajo. Progress, Maribor, Slovenska ul. 15, generalno zastopstvo tvrtke Görke. 2091

Zamenjava stanovanja. Stanovanje, obstoječe in sobe in kuhinje, parket, električna razsvetljava, pritličje, sredini meso, sta, se zamenja s stanovanjem z dvema sobama in kuhinjo. Vprašati: Sodna ulica št. 25. vrata 2. 5-3

Perilo za pranje se vzame na dom po znižani ceni. Vprašati pri Mariji Skrbini, Strossmayerjeva ulica 2.

Galanterija
drobnina, trikotaja
Samo na debelo!
Gaspari & Faninger
Maribor
Aleksandrova cesta 48.

WIK
Pristopajte
k Jugoslovenski
Matici.
WIK

Brez posebnega obvestila.

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naša iskrenoljubljena mati, babica ter prababica, gospa

Matilda Dominkuš

vdova po odvetniku

v ponedeljek, dne 24. septembra 1923 ob 14. uri po dolgotrajni, mukepolni bolezni v 86. letu starosti, previdena s tolažili sv. vere, boguudano preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v sredo 26. septembra 1923 ob pol 16. uri na pokopališču v Zgornji Poljskavi.

Sv. maša zadušnica bo darovana v četrtek, dne 27. septembra 1923 ob 8. uri v župni cerkvi na Zgornji Poljskavi.

Zg. Poljskava, dne 25. septembra 1923.

Marija Dominkuš, Alice Babnik, Matilda Eder, hčerke. — Dr. Friderik Babnik, Matilda Busek, roj. Babnik, Marija, dr. Rihard in Matilda Eder, vnuki in vnukinje. — Matilda Busek, pravnukinja. — Jelva Babnik, roj. Vrbančič, med. svetnik dr. Rihard Eder, polkovnik inž. Egon Busek. 2090